

**Raport z Monitoringu
Wojewódzkiego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
na lata 2017-2020 za 2018 rok**

Lublin, 20 sierpnia 2019 r.

SPIS TREŚCI:

	Strona
Wstęp	4
I. Metodologia monitoringu Programu	5
II. Realizacja celów Programu w 2018 r.....	6
III. Informacja o realizacji w roku 2018 działań i zakresie osiągnięcia wskaźników Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020. Wnioski oraz rekomendacje.....	8
IV. Podsumowanie.....	21

WYKAZ SKRÓTÓW:

ROPS w Lublinie	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie
PARPA	Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
AL-ANON	Wspólnota rodzin i bliskich osób z problemem alkoholowym
KMP w Lublinie	Komenda Miejska Policji w Lublinie
CIS	Centrum Integracji Społecznej
WOTUiW	Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia
FASD	(Fetal Alcohol Spectrum Disorder) Spektrum Poalkoholowych Uszkodzeń Płodu
FAS	(Fetal Alcohol Syndrome) Alkoholowy Zespół Płodowy

Wstęp

Uzależnienie od alkoholu jako choroba wieloczynnikowa wpływa na rozwój wielu poważnych schorzeń oraz dezorganizuje funkcjonowanie społeczne osób uzależnionych i ich rodzin.¹ Spożywanie alkoholu przez dzieci i młodzież prowadzi do podejmowania zachowań ryzykownych, zaburza funkcje poznawcze i zakłóca proces rozwojowy.²

Badania naukowe potwierdzają, że prenatalna ekspozycja na alkohol wywołuje zaburzenia neuronalne, wady wrodzone oraz zaburzenia wzrostu płodu. Nawet niewielka ilość alkoholu spożyta w ciąży może być szkodliwa dla rozwijającego się dziecka.³ W grupie wiekowej 6–9 lat co najmniej 4 dzieci na 1000 ma pełnoobjawowy Alkoholowy Zespół Płodowy (FAS) oraz 20 na 1000 Spektrum Poalkoholowych Uszkodzeń Płodu (FASD).⁴

Ważnymi czynnikami chroniącymi młodych ludzi przed spożywaniem alkoholu jest silna więź z rodzicami, normy wyniesione z domu oraz zdolność budowania wokół dziecka zarówno systemu kontroli, jak i wsparcia.⁵

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137) samorząd województwa realizuje zadania w postaci wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego integralną część Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 i uwzględniającego cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Z kolei zarząd województwa, zgodnie z art. 4 ust. 2 ww. ustawy, odpowiada za koordynację przygotowania i realizację wojewódzkiego programu, udziela pomocy merytorycznej instytucjom i osobom fizycznym realizującym zadania objęte tym programem oraz współdziała z innymi organami administracji publicznej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

W związku z powyższym, Sejmik Województwa Lubelskiego podjął uchwałę Nr XXV/362/2016 z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020. Program został opracowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie (ROPS) przy współdziałaniu ekspertów zewnętrznych. Źródłem finansowania realizowanych w ramach Programu działań są środki własne budżetu Województwa Lubelskiego pochodzące z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa, a także zezwoleń na prowadzenie w kraju obrotu hurtowego napojami alkoholowymi od 4,5% do 18% zawartości alkoholu z wyjątkiem piwa.

Celem głównym Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020 jest inspirowanie, podejmowanie, wzmacnianie oraz zwiększanie skuteczności działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie lubelskim.

---

¹ <http://www.parpa.pl/index.php/wiadomosci-ze-swiata/rok-2016>, 24.08.2018

² *Sprawozdanie z wykonania ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2014 r.*, Ministerstwo Zdrowia, Warszawa 2015 r.

³ <http://www.parpa.pl/index.php/wiadomosci-ze-swiata/rok-2017>, 24.08.2018

⁴ Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku, PARPA 2018 r.

⁵ Tamże

I. Metodologia monitoringu Programu

Głównym realizatorem Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020 jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie. Zgodnie ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, monitoring Programu jest przeprowadzany corocznie i polega na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji i danych o charakterze ilościowym i jakościowym w celu oceny postępu realizacji i efektów wdrażania Programu. Celem procesu monitorowania jest:

1. zgromadzenie danych pozwalających przeprowadzić ocenę stanu realizacji Programu;
2. ocena efektywności realizacji zadań zapisanych w Programie;
3. ocena osiągania założonych rezultatów;
4. identyfikacja ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;
5. podejmowanie działań naprawczych;
6. formułowanie wniosków, które mogą być podstawą do aktualizacji treści Programu i przyjęcia założeń zmian w kolejnym okresie programowania.

Podstawowym dokumentem z przeprowadzonego procesu monitorowania Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020 jest dokument pod nazwą *Raport z Monitoringu Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020 za 2018 rok*.

Niniejszy *Raport z Monitoringu* został opracowany na podstawie informacji będących w posiadaniu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, które zostały przekazane przez podmioty współpracujące oraz na podstawie informacji własnych z realizowanych przez jednostkę zadań.

II. Realizacja celów Programu w roku 2018

W Wojewódzkim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020 postawiony został cel główny, którym jest inspirowanie, podejmowanie, wzmacnianie oraz zwiększenie skuteczności działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie lubelskim, następnie wskazane zostały cele szczegółowe, przyjęto do realizacji poszczególne działania, które są narzędziami służącymi do osiągnięcia postawionych celów oraz zdefiniowano wskaźniki pomiaru. W tabeli nr 1 została przedstawiona informacja o podjętych w roku 2018 działaniach ukierunkowanych na osiągnięcie poszczególnych celów szczegółowych.

Tabela: Realizacja Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020.

Cel główny: Inspirowanie, podejmowanie, wzmacnianie oraz zwiększenie skuteczności działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie lubelskim		Realizacja (Tak/Nie)
Cel szczegółowy 1: Inicjowanie i wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz podmiotami działającymi na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych		
Działanie 1.1	Inspirowanie i podejmowanie działań zmierzających do nawiązania i wzmocnienia współpracy pomiędzy podmiotami, służbami, instytucjami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	Tak
Cel szczegółowy 2: Zwiększenie jakości i dostępności programów oraz działań profilaktycznych i utrwalenie postaw abstynenckich oraz edukacja w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia, wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji		
Działanie 2.1	Inspirowanie i wspieranie działań edukacyjno – informacyjnych/kampanii na temat działania alkoholu na organizm i ryzyka szkód wynikających z różnych wzorów spożywania alkoholu oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych skierowanych do ogółu społeczeństwa, a także kształcenie w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia oraz podejmowania interwencji wobec osób spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie	Tak
Działanie 2.2	Wspieranie programów profilaktyki uniwersalnej (w tym m.in. w zakresie problemów alkoholowych wśród osób dorosłych, w miejscu nauki i pracy, w zakresie rozwijania kompetencji wychowawczych rodziców oraz wychowawców sprzyjających kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci oraz młodzieży) oraz działań dotyczących promocji zdrowego stylu życia (w tym aktywności kulturalnej i sportowej dzieci oraz młodzieży) oraz wspieranie realizacji programów profilaktycznych (w zakresie profilaktyki uniwersalnej) rekomendowanych przez PARPA	Tak

Działanie 2.3	Wspieranie programów profilaktyki selektywnej (w tym m.in. wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji, pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym) oraz wskazującej adresowanej do grup ryzyka, osób eksperymentujących z alkoholem i rodziców, których dzieci upijają się oraz wspieranie realizacji programów profilaktycznych (w zakresie profilaktyki selektywnej i wskazującej) rekomendowanych przez PARPA	Tak
Działanie 2.4	Zwiększenie kompetencji oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym w zakresie przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	Tak
Cel szczegółowy 3: Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa. Podnoszenie jakości specjalistycznych działań obejmujących leczenie uzależnienia od alkoholu oraz pomoc dla członków rodzin z problemem alkoholowym		
Działanie 3.1	Wspieranie pomocy psychologicznej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, (w warunkach wolnościowych lub penitencjarnych), osób pijących szkodliwie, członków ich rodzin, osób współuzależnionych. Zwiększenie dostępności i udoskonalanie oferty w zakresie leczenia osób uzależnionych od alkoholu i podniesienie jakości pomocy dla członków ich rodzin	Tak
Działanie 3.2	Wspieranie realizacji zadań Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Lublinie	Tak
Działanie 3.3	Wspieranie działań dotyczących specjalistycznego wsparcia udzielanego osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem z powodu problemu alkoholowego, zmierzających do ich integracji społecznej i aktywizacji zawodowej oraz wsparcie działań środowisk abstynenckich	Tak
Działanie 3.4	Zwiększenie dostępności pomocy dla dzieci z FASD oraz ich opiekunów	Tak
Cel szczegółowy 4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym		
Działanie 4.1	Upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania, w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym	Tak
Działanie 4.2	Wspieranie programów oraz pomocy dla osób doświadczających przemocy, w szczególności w rodzinach alkoholowych oraz działań interwencyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	Tak

Przedstawiona powyżej tabela wskazuje, że wszystkie zakładane cele szczegółowe i działania zostały zrealizowane.

III. Informacja o realizacji w roku 2018 działań i zakresie osiągnięcia wskaźników Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020. Wnioski oraz rekomendacje

CEL GŁÓWNY: INSPIROWANIE, PODEJMOWANIE, WZMACNIANIE ORAZ ZWIĘKSZANIE SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ NA RZECZ PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Cel szczegółowy 1: Inicjowanie i wzmocnianie współpracy z instytucjami oraz podmiotami działającymi na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Działanie 1.1: Inspirowanie i podejmowanie działań zmierzających do nawiązania i wzmocnienia współpracy pomiędzy podmiotami, służbami, instytucjami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- Dofinansowana została **Ogólnopolska Kampania Profilaktyczna NIEĆPA** (wydarzenie kulturalne o charakterze profilaktycznym zorganizowane przez Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii oraz Pomorską Agencję Imprez Artystycznych – PAJA). Nabytych zostało 300 szt. kart wstępu na wydarzenie (kwota: 10 000,00 zł), które następnie przekazane zostały placówkom opiekuńczo-wychowawczym z województwa lubelskiego. Pracownicy ROPS w Lublinie przygotowali okolicznościowe stoisko promocyjne z bezpłatnymi publikacjami na temat profilaktyki uzależnień, dostępnymi dla uczestników imprezy;
- W ramach porozumienia Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie z Komendą Miejską Policji w Lublinie (KMP w Lublinie) dotyczącego prowadzenia wspólnych kampanii profilaktycznych przeprowadzona została **akcja społeczna** pod nazwą **„Trzeźwy umysł na drodze”**, której celem było zminimalizowanie zagrożeń na drodze wynikających ze spożywania alkoholu, zażywania narkotyków przez uczestników ruchu drogowego. W ramach akcji sprawdzano stan trzeźwości rodziców odwożących dzieci do szkoły oraz uczniów, którzy przyjeżdżają na lekcje swoimi autami. Adresatami kampanii była młodzież ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu działania KMP w Lublinie;
- Przedstawiciel ROPS w Lublinie uczestniczył w **Konferencji „Ku trzeźwości Narodu”** - narodowy Kongres Trzeźwości na szczeblu lokalnym;
- Przedstawiciel ROPS w Lublinie uczestniczył w **XIII Forum Trzeźwości „Wdzięczni za Trzeźwość”** zorganizowanym przez Regionalne Centrum Trzeźwości „Maksymilian” w Łęcznej;
- Pracownicy ROPS w Lublinie aktywnie **uczestniczyli w pracach Zespołu Roboczego ds. Monitoringu i Ewaluacji Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego** na lata 2014-2020 przedstawiając opinie i wnioski;
- Zorganizowane zostało w siedzibie ROPS w Lublinie **spotkanie informacyjne** dla przedstawicieli organizacji pozarządowych zainteresowanych aplikowaniem o środki na

zadania z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, profilaktyki w zakresie HIV/AIDS oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- Pracownicy ROPS w Lublinie wraz z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie uczestniczyli w **pracach komisji konkursowej** powołanej w celu zaopiniowania ofert złożonych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w ramach otwartych konkursów ofert;
- W ramach otwartych konkursów ofert **zawarto 11 umów z organizacjami pozarządowymi** na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi (w ramach profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, w tym programów rekomendowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA), a także programów pomocy psychologicznej, terapeutycznej, rehabilitacyjnej i readaptacyjnej, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach alkoholowych) na łączną kwotę 194 920,00 zł. Przeprowadzono kontrole i dokonano rozliczenia finansowo-merytorycznego umów;
- Przekazano środki na **dofinansowanie działań Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia (WOTUiW)** - umowa na kwotę 20 000,00 zł;
- Realizowano **obowiązek sprawozdawczy** na poziomie wojewódzkim i krajowym.

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba spotkań w ramach współpracy pomiędzy podmiotami, służbami, instytucjami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – **100**.

Wnioski:

Współpraca pomiędzy Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Lublinie i podmiotami działającymi w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych miała na celu zarówno przeciwdziałanie zjawiskom związanym ze spożywaniem alkoholu, jak i rozwój oraz podniesienie jakości usług terapeutycznych. W ramach współpracy odbywały się: kampanie edukacyjne, spotkania informacyjne, konferencje, akcje profilaktyczne, podczas których dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne. Współtworzono i konsultowano dokumenty programowe, zorganizowano otwarty konkurs ofert dla organizacji pozarządowych oraz prowadzono prace w komisji konkursowej przy współudziale ekspertów zewnętrznych. Przekazywano instytucjom nadrzędnym sprawozdania z realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wydawano również rekomendacje organizacjom pozarządowym i innym podmiotom współpracującym z ROPS w Lublinie.

Rekomendacje:

1. W kolejnych latach należy kontynuować podjęte działania oraz dążyć do poszerzenia istniejącej współpracy, w tym wykorzystywać alternatywne sposoby dotarcia do kolejnych partnerów działań.
2. Należy organizować coroczne spotkania informacyjne dla organizacji pozarządowych poprzedzające ogłoszenie otwartych konkursów ofert w celu objęcia wsparciem finansowym jak największej liczby inicjatyw.

3. Istotnym czynnikiem realizacji Programu jest zabezpieczenie środków na finansowanie wspólnych zadań partnerów współpracy. Trzeba zaznaczyć, że ograniczone zasoby finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych uniemożliwiają realizację działań w stopniu zadowalającym.

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie jakości i dostępności programów oraz działań profilaktycznych i utrwalenie postaw abstynenckich oraz edukacja w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia, wczesnego rozpoznania i krótkiej interwencji

Działanie 2.1: Inspirowanie i wspieranie działań edukacyjno-informacyjnych/kampanii na temat działania alkoholu na organizm i ryzyka szkód wynikających z różnych wzorów spożywania alkoholu oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych skierowanych do ogółu społeczeństwa, a także kształcenie w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia oraz podejmowania interwencji wobec osób spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie. W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- Dofinansowano **Ogólnopolską Kampanię Profilaktyczną NIEĆPA** (wydarzenie kulturalne o charakterze profilaktycznym zorganizowane przez Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii oraz Pomorską Agencję Imprez Artystycznych – PAJA). Zakupiono 300 szt. kart wstępu na wydarzenie profilaktyczne i przekazano placówkom opiekuńczo-wychowawczym z województwa lubelskiego (wskazane w pkt 1.1). Aktywny udział pracowników ROPS w Lublinie – kolportaż materiałów informacyjno-edukacyjnych wśród uczestników imprezy;
- W ramach porozumienia z KMP w Lublinie przeprowadzona została **kampania społeczna** o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym pod nazwą „**Trzeźwy umysł na drodze**”, której celem było zminimalizowanie zagrożeń na drodze związanych ze spożywaniem alkoholu. Kampania skierowana została do młodzieży ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu działania KMP w Lublinie, użytkownicy ruchu drogowego i mieszkańcy z terenu działania KMP w Lublinie. Przekazano Komendzie Miejskiej Policji w Lublinie materiały edukacyjne (2500 sztuk);
- Zorganizowane zostało dwudniowe **szkolenie** dla 40 osób pod nazwą „**Zaburzenia psychiczne a używanie środków psychoaktywnych**”, podczas którego zrealizowano tematy kierunkowe: „Postępowanie w stosunku do osób używających substancji psychoaktywnych w sposób szkodliwy” oraz „Ryzykowne używanie substancji psychoaktywnych”.
- Na stronie internetowej ROPS w Lublinie zamieszczano systematycznie następujące **informacje i publikacje**:
  - czasopisma pn. „Informator dla profesjonalistów i przyjaciół AI-Anon w Polsce”,
  - informacje o superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanej na zlecenie PARPA przez Fundację Poznańskie Centrum Profilaktyki Społecznej,
  - informacje dotyczące kampanii społecznej dla rodzin: „Nierozzerwalni” realizowanej w ramach Narodowego Programu Zdrowia na zlecenie PARPA przez Stowarzyszenie DIAKONIA Ruchu Światło-Życie,
  - informacje o szkoleniach dla rodzin adopcyjnych i rodziców zastępczych na temat pracy z dziećmi z FASD,

- informacje o projekcie PARPA „Bez granic”, dotyczącym prowadzenia działań z zakresu profilaktyki selektywnej lub wskazującej wśród osób z niepełnosprawnościami, mających problem ze szkodliwym używaniem lub z uzależnieniem od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- informacje na temat Światowego Dnia FAS,
- informacje o konferencji pn. „System oddziaływań profilaktycznych w Polsce”, będącej podsumowaniem projektu pod tym samym tytułem zleconej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba działań edukacyjno-informacyjnych/kampanii na temat działania alkoholu na organizm i ryzyka szkód wynikających z różnych wzorów spożywania alkoholu skierowanych do ogółu społeczeństwa (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **86**.
2. Liczba dystrybuowanych materiałów edukacyjno-informacyjnych na temat działania alkoholu na organizm i ryzyka szkód wynikających z różnych wzorów spożywania alkoholu skierowanych do ogółu społeczeństwa (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **7410**.
3. Liczba działań dotyczących kształcenia w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia oraz podejmowania interwencji wobec osób spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **1**.

Działanie 2.2: Wspieranie programów profilaktyki uniwersalnej (w tym m.in. w zakresie problemów alkoholowych wśród osób dorosłych, w miejscu nauki i pracy, w zakresie rozwijania kompetencji wychowawczych rodziców oraz wychowawców sprzyjających kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci oraz młodzieży) oraz działań dotyczących promocji zdrowego stylu życia (w tym aktywności kulturalnej i sportowej dzieci oraz młodzieży) oraz wspieranie realizacji programów profilaktycznych (w zakresie profilaktyki uniwersalnej) rekomendowanych przez PARPA.

W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- W ramach **otwartego konkursu ofert** ogłoszonego przez ROPS w Lublinie na podzadanie: „Wspieranie programów profilaktyki uniwersalnej i/lub działań dotyczących promocji zdrowego stylu życia” **objęto dofinansowaniem** 4 projekty realizowane przez:
  - Stowarzyszenie Otwarte Serca, ul. Zamoyskiego 48 a, 22-400 Zamość. Kwota dotacji: 6 550,00zł;
  - Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci „O uśmiech dziecka”, ul. Trubakowska 59, 22-100 Chełm. Kwota dotacji: 34 000,00 zł;
  - Fundację Amigo–Polska, ul. Jaworowskiego 12, 20-612 Lublin. Kwota dotacji: 8 000,00 zł;
  - Stowarzyszenie Petrus, Miączyn 91, 22-455 Miączyn. Kwota dotacji: 16 760,00 zł.
- W ramach **otwartego konkursu ofert** ogłoszonego przez ROPS w Lublinie na podzadanie: „Wspieranie realizacji programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA” w ramach profilaktyki uniwersalnej **objęto dofinansowaniem** 1 projekt, który realizowało Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „Agape”, ul. Bernardyńska 5, 20-109 Lublin. Kwota dotacji: 9 710,00 zł.

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba działań w ramach programów profilaktyki uniwersalnej oraz działań dotyczących promocji zdrowego stylu życia, w tym aktywności kulturalnej i sportowej dzieci oraz młodzieży (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **5** (w tym zawarto też programy rekomendowane).
2. Liczba osób, w tym dorosłych, dzieci i młodzieży, uczestniczących w programach profilaktyki uniwersalnej oraz liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w działaniach dotyczących zdrowego stylu życia i aktywności kulturalnej oraz sportowej (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **155/146** (w tym zawarto też programy rekomendowane).
3. Liczba działań (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) opartych na realizacji programów (w zakresie profilaktyki uniwersalnej) rekomendowanych przez PARPA – **1**.
4. Liczba osób objętych programami (w zakresie profilaktyki uniwersalnej) rekomendowanymi przez PARPA (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **9**.
5. Liczba dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **73**.

Działanie 2.3: Wspieranie programów profilaktyki selektywnej (w tym m.in. wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji, pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym) oraz wskazującej adresowanej do grup ryzyka, osób eksperymentujących z alkoholem i rodziców, których dzieci upijają się oraz wspieranie realizacji programów profilaktycznych (w zakresie profilaktyki selektywnej i wskazującej) rekomendowanych przez PARPA.

W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- W ramach **otwartego konkursu ofert** ogłoszonego przez ROPS w Lublinie na podzadanie: „Programy z zakresu profilaktyki selektywnej i/lub wskazującej adresowanej do grup ryzyka i eksperymentujących z alkoholem” **objęto dofinansowaniem** 1 projekt realizowany przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski, ul. Staszica 37, 22-400 Zamość. Kwota dotacji: 4 830,00 zł – organizacja realizowała program rekomendowany.
- W ramach **otwartego konkursu ofert** ogłoszonego przez ROPS w Lublinie na podzadanie: „Wspieranie realizacji programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA” w ramach profilaktyki selektywnej **objęto dofinansowaniem** 1 projekt, który realizowało Towarzystwo Nowa Kuźnia, ul. Samsonowicza 25, 20-485 Lublin. Kwota dotacji: 25 000,00 zł.

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba działań w ramach programów profilaktyki selektywnej i wskazującej (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **2** (w tym zawarto też programy rekomendowane).
2. Liczba osób uczestniczących w poszczególnych programach profilaktyki selektywnej i wskazującej (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **194** (w tym zawarto też programy rekomendowane).
3. Liczba działań (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) opartych na realizacji programów rekomendowanych (w zakresie profilaktyki selektywnej i wskazującej) przez PARPA – **2**.
4. Liczba osób objętych programami (w zakresie profilaktyki selektywnej i wskazującej) rekomendowanymi przez PARPA (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **194**.

5. Liczba dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **105** (w tym zawarto też programy rekomendowane).

Działanie 2.4: Zwiększenie kompetencji oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- o Zorganizowanie w dniach 13-14 listopada 2018 r. i w dniach 15-16 listopada 2018 r. **szkolenia** dla 40 osób pt. „**Zaburzenia psychiczne a używanie środków psychoaktywnych**”, których realizatorem był Instytut Szkoleń Biznesowych, ul. Skautów 11B, 20-055 Lublin, kwota: 10 000,00 zł (kwota całkowita: 19 600,00 zł, w tym 9 600,00 zł z rozdziału 85153 Zwalczanie narkomanii).

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba przeprowadzonych szkoleń/konferencji szkoleniowych (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **1**.
2. Liczba osób biorących udział w przeprowadzonych szkoleniach/konferencjach szkoleniowych (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **40**.

Wnioski:

1. W ramach zwiększenia jakości i dostępności programów oraz działań profilaktycznych i utrwalenia postaw abstynenckich ROPS w Lublinie współrealizował kampanie profilaktyczne i dystrybuował materiały informacyjno-edukacyjne. Działania realizowane w zakresie wszystkich kampanii skierowane były do osób dorosłych, dzieci i młodzieży. Ponadto ogłoszono otwarty konkurs ofert, w ramach którego wspierano działania edukacyjne. Publikowano też informacje na stronie internetowej ROPS w Lublinie.
2. Należy podkreślić, że odbiorcami dużej części działań byli uczestnicy ruchu drogowego oraz uczniowie.
3. W 2018 r. Województwo Lubelskie, podobnie jak w latach ubiegłych wspierało przede wszystkim programy profilaktyczne, co wynika z faktu, iż tego rodzaju działania cieszą się największą popularnością wśród podmiotów aplikujących o środki finansowe w otwartym konkursie ofert. Niemniej jednak, duża liczba ofert złożonych na realizację ww. działań nie została dofinansowana z powodu błędów formalnych oraz ograniczonej ilości środków finansowych. Zlecenie zadań poprzez ogłaszanie konkursów nie zawsze gwarantuje realizację programów najbardziej pożądanych ze względu na założenia WPPiRPA. Ponadto, brak ciągłości finansowania utrudnia planowanie działań w tym zakresie.
4. W zakresie udzielania pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, najczęściej wspierano organizacje pozarządowe prowadzące placówki opiekuńczo-wychowawcze.
5. Zgodnie z zaleceniami PARPA, Województwo Lubelskie wspierało realizację programów profilaktycznych rekomendowanych, opartych na skutecznych strategiach oddziaływań. W ramach otwartego konkursu ofert ogłoszono zadanie dotyczące powyższych programów, na które wpłynęły i otrzymały dofinansowanie dwie oferty dotyczące realizacji „Programu wzmacniania rodziny” oraz „Szkoły dla rodziców i wychowawców”.
6. Pomimo dobrze rozwiniętego systemu podnoszenia kwalifikacji, istotnym ograniczeniem jest wysokość środków finansowych przeznaczonych na szkolenia realizowane przez ROPS w Lublinie. Efektem tego jest niewielka ilość szkoleń zrealizowanych w 2018 r. Województwo Lubelskie udzieliło wsparcia poprzez zorganizowanie szkolenia dla

profesjonalistów: pracowników oświaty, pedagogów szkolnych, psychologów, pracowników administracji publicznej, pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego, członków organizacji pozarządowych, mających styczność z problematyką uzależnień, którzy chcą poszerzyć swoją wiedzę i umiejętności w zakresie zaburzeń psychicznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Rekomendacje:

1. Należy kontynuować podjęte działania oraz dążyć do poszerzenia istniejącej współpracy z kolejnymi organizacjami pozarządowymi.
2. Corocznie, w terminach poprzedzających ogłoszenie otwartych konkursów ofert należy organizować spotkania informacyjne dla organizacji pozarządowych w celu promowania ich udziału w konkursach ofert i objęciem wsparciem finansowym ciekawe i innowacyjne formy działalności.
3. Należy zabezpieczyć środki finansowe, aby w danym roku funkcjonowania programu mogły odbywać się działania profilaktyczne. Trzeba jednak zaznaczyć, że ograniczone zasoby finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych uniemożliwiają realizację działań w zadowalającym stopniu.
4. Zgodnie z rekomendacją PARPA należy położyć większy nacisk na realizację programów opartych na skutecznych strategiach oddziaływań, w szczególności z obszaru profilaktyki selektywnej i wskazującej, mających na celu m.in. zmniejszenie liczby młodzieży często spożywającej alkohol i upijającej się. Ponadto, warto realizować działania ukierunkowane na wspieranie kompetencji wychowawczych rodziców, gdyż silna więź z rodzicami jest jedną z najskuteczniejszych strategii ograniczających występowanie zachowań ryzykownych wśród nastolatków.
5. Należy kontynuować podjęte działania oraz zabezpieczyć środki finansowe, aby w danym roku funkcjonowania programu mogła odbywać się działalność szkoleniowa, pomimo tego, że ograniczone zasoby finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych uniemożliwiają realizację działań w zadowalającym stopniu.

Cel szczegółowy 3: Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa. Podnoszenie jakości specjalistycznych działań obejmujących leczenie uzależnienia od alkoholu oraz pomoc dla członków rodzin z problemem alkoholowym

Działanie 3.1: Wspieranie pomocy psychologicznej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, (w warunkach wolnościowych lub penitencjarnych), osób pijących szkodliwie, członków ich rodzin, osób współuzależnionych. Zwiększenie dostępności i udoskonalanie oferty w zakresie leczenia osób uzależnionych od alkoholu i podniesienie jakości pomocy dla członków ich rodzin.

W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- o W ramach **otwartego konkursu ofert** ogłoszonego przez ROPS w Lublinie na podzadanie: „Wspieranie programów pomocy psychologicznej i/lub terapeutycznej i/lub rehabilitacyjnej i/lub readaptacyjnej (prowadzonej w warunkach wolnościowych i/lub penitencjarnych, w tym prowadzonej przez organizacje abstynenckie) dla osób

uzależnionych od alkoholu i/lub współuzależnionych i/lub pijących szkodliwie i/lub członków ich rodzin” **przyjęto do realizacji** 3 projekty:

- Stowarzyszenie „MONAR” ul. Nowolipki 9B, 00-151 Warszawa. Kwota dotacji: 40 000,00 zł;
- Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu „Nadzieja”, ul. Abramowicka 2F, 20-442 Lublin. Kwota dotacji: 17 310,00 zł;
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Nadzieja”, ul. 3-go Maja 24A, 21-100 Lubartów. Kwota dotacji: 19 270,00 zł.

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba działań dotyczących pomocy psychologicznej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, osób pijących szkodliwie, członków rodzin z problemem alkoholowym, osób współuzależnionych objętych wsparciem ROPS w Lublinie – **3**.
2. Liczba osób uczestniczących w działaniach dotyczących pomocy psychologicznej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, osób pijących szkodliwie, członków rodzin z problemem alkoholowym, osób współuzależnionych objętych wsparciem ROPS w Lublinie – **216**.

Działanie 3.2: Wspieranie realizacji zadań Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Lublinie.

W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- o **Dofinansowano** realizację zadań pozaleczniczych **Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Lublinie** na łączną kwotę 17 512,50 zł, tj.:
    - działania podnoszące kwalifikacje zawodowe pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu: Studium Terapii Uzależnień (3 910,00 zł) i superwizję pracy terapeutycznej pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu (6 000,00 zł);
    - koszty obsługi biura WOTUiW (4 602,50 zł);
    - koszty osobowe pracowników WOTUiW (3 000,00 zł).
  - o Dofinansowano działalność leczniczą WOTUiW (Doposażenie) - 2 487,50 zł.
- Łącznie:** 20 000,00 zł

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba działań podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia w województwie lubelskim, dofinansowanych z Budżetu Województwa Lubelskiego – **2**.
2. Liczba pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia w województwie lubelskim uczestniczących w działaniach podnoszących kwalifikacje zawodowe, dofinansowanych z Budżetu Województwa Lubelskiego – **48**.
3. Liczba przeprowadzonych diagnoz i konsultacji specjalistycznych dla zakładów leczenia odwykowego w województwie lubelskim dofinansowanych z Budżetu Województwa Lubelskiego – **0**.
4. Liczba zrealizowanych superwizji pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu z terenu województwa lubelskiego, dofinansowanych z Budżetu Województwa Lubelskiego – **6**.

Działanie 3.3: Wspieranie działań dotyczących specjalistycznego wsparcia udzielanego osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem z powodu problemu alkoholowego, zmierzających do ich integracji społecznej i aktywizacji zawodowej oraz wsparcie działań środowisk abstynenckich.

W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- W ramach **otwartego konkursu ofert** ogłoszonego przez ROPS w Lublinie na podzadanie: „Wspieranie programów pomocy psychologicznej i/lub terapeutycznej i/lub rehabilitacyjnej i/lub readaptacyjnej (prowadzonej w warunkach wolnościowych i/lub penitencjarnych, w tym prowadzonej przez organizacje abstynenckie) dla osób uzależnionych od alkoholu i/lub współuzależnionych i/lub pijących szkodliwie i/lub członków ich rodzin” **przyjęto do realizacji** 2 projekty obejmujące działania w zakresie integracji społecznej i aktywizacji zawodowej oraz wsparcia działań środowisk abstynenckich:
  - Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholii „Nadzieja”, ul. Abramowicka 2F, 20-442 Lublin. Kwota dotacji: 17 310,00 zł;
  - Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Nadzieja”, ul. 3-go Maja 24A, 21-100 Lubartów. Kwota dotacji: 19 270,00 zł.
- Analizowano informacje nt. efektów reintegracji społeczno-zawodowej uczestników **Centrów Integracji Społecznej (CIS)**, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym na skutek uzależnienia od alkoholu. Niniejsze dane w formie sprawozdań były przekazywane do ROPS w Lublinie przez CIS-y dofinansowane przez Samorząd Województwa Lubelskiego w latach poprzednich.

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba działań dotyczących specjalistycznego wsparcia udzielanego osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem z powodu problemu alkoholowego, zmierzających do ich integracji społecznej i aktywizacji zawodowej, objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie – **2**.
2. Liczba osób uczestniczących w działaniach dotyczących specjalistycznego wsparcia udzielanego osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym z powodu problemu alkoholowego, zmierzających do ich integracji społecznej i aktywizacji zawodowej, objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie – **32**.
3. Liczba działań dotyczących wsparcia środowisk abstynenckich, objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie – **1**.
4. Liczba osób uczestniczących w działaniach dotyczących wsparcia środowisk abstynenckich, objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie – **89**.

Działanie 3.4: Zwiększenie dostępności pomocy dla dzieci z FASD oraz ich opiekunów.

W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- W ramach **otwartego konkursu** organizacje pozarządowe miały możliwość złożenia ofert na podzadanie: „Wspieranie działań na rzecz pomocy dzieciom z FASD i ich rodzicom/opiekunom”. Nie wpłynęła żadna oferta.
- **Udzielono odpowiedzi** w związku z pracą licencjacką pt. „Ochrona kobiet w ciąży przed konsumpcją alkoholu”.
- Zamieszczono na stronie internetowej ROPS w Lublinie **informacje** nt.:

- szkolenia dla rodzin adopcyjnych i rodziców zastępczych na temat pracy z dziećmi z FASD,
- Światowego Dnia FAS.

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba działań na rzecz dzieci z FASD oraz ich opiekunów, objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie – **3**.
2. Liczba dzieci z FASD oraz ich opiekunów korzystających z pomocy, objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie – **0**.

Wnioski:

1. Zlecano organizacjom pozarządowym zadania adresowane do osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin. Obejmowały one przede wszystkim zapewnienie dostępu do specjalistów, wsparcia, konsultacji i porad m.in. psychologa/psychologa klinicznego, specjalisty terapii uzależnień, pracownika socjalnego, prawnika, lekarza oraz umożliwienie udziału w zajęciach terapeutycznych, socjoterapii i aktywizacji społeczno-zawodowej. Prowadzono interwencje kryzysowe i socjalne oraz poradnictwo rodzinne.
2. Województwo Lubelskie dofinansowało w 2018 r. działalność pozaleczniczą i leczniczą Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Lublinie, wobec którego jest podmiotem prowadzącym.
3. Działania w obszarze integracji społecznej osób po terapii uzależnienia od alkoholu obejmowały przede wszystkim wspieranie organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w ramach otwartego konkursu ofert. Województwo Lubelskie umożliwiło również stowarzyszeniom abstynenckim udział w otwartym konkursie ofert. Dofinansowania udzielono jednej organizacji (Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Nadzieja”, ul. 3-go Maja 24A, 21-100 Lubartów).
4. Jak wynika z informacji zawartych w sprawozdaniach nadesłanych przez 5 Centrów Integracji Społecznej dofinansowanych przez Samorząd Województwa Lubelskiego w latach ubiegłych, w 2018 r. wśród uczestników CIS znajdowało się 33 osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym na skutek uzależnienia od alkoholu. W 2018 r. nie były one jednak objęte wsparciem finansowym Województwa Lubelskiego.
5. W ramach otwartego konkursu ofert żaden podmiot nie złożył oferty dotyczącej problematyki FASD i zwiększenia dostępności pomocy dla dzieci z FASD oraz ich opiekunów.

Rekomendacje:

1. W dalszym ciągu należy zwiększać dostępność pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych.
2. Warto zorganizować spotkanie informacyjne dla organizacji pozarządowych, poprzedzające otwarty konkurs ofert i zachęcające do liczniejszego udziału w niniejszym konkursie oraz realizowania poszczególnych zadań.
3. Należy zabezpieczyć środki finansowe, aby w danym roku funkcjonowania programu mogły odbywać się działania mające na celu ograniczenie szkód zdrowotnych oraz poprawę stanu psychofizycznego i funkcjonowania społecznego osób uzależnionych od alkoholu i osób współuzależnionych. Trzeba jednak zaznaczyć, że ograniczone zasoby finansowe przeznaczone na ww. działań uniemożliwiają ich realizację w zadowalającym stopniu.

4. Należy kontynuować działania mające na celu wspieranie doskonalenia zawodowego oraz podnoszenie kompetencji, w tym superwizję pracowników placówek leczenia odwykowego.
5. Rekomenduje się dotowanie stowarzyszeń abstynenckich, wspierających i uzupełniających działania zakładów opieki zdrowotnej i zapewniających psychospołeczne wsparcie przewlekle chorym. Przedmiotowe zadanie uwzględniono również w otwartym konkursie ofert w 2019 r.
6. Należy w dalszym ciągu monitorować efekty reintegracji społeczno-zawodowej i wspierać działalność Centrów Integracji Społecznej. Brak zasobów finansowych przeznaczonych na działalność CIS uniemożliwia jednak realną pomoc w tym zakresie.
7. Problematykę FASD należy uwzględniać w otwartych konkursach ofert. Zadanie w tym zakresie uwzględniono również w otwartym konkursie ofert w 2019 r. Ponadto, przedmiotowe treści rekomenduje się rozpowszechniać poprzez stronę internetową ROPS w Lublinie oraz inne kanały informacji, w tym w ramach zagadnień zawartych w tematyce szkoleniowej.

Cel szczegółowy 4: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym

Działanie 4.1: Upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania, w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym. W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- **Udostępniono** na stronie internetowej ROPS w Lublinie „**Informator o instytucjach działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie lubelskim**”;
- **Zamieszczono** na stronie internetowej ROPS w Lublinie **informacje** nt. superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanej na zlecenie PARPA przez Fundację Poznańskie Centrum Profilaktyki Społecznej;
- W ramach **Ogólnopolskiej Kampanii Profilaktycznej NIEĆPA** pracownicy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie przygotowali dla uczestników imprezy stoisko z bezpłatnymi publikacjami m.in. na temat zjawiska przemocy, w tym w rodzinach alkoholowych.

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba działań skierowanych do ogółu społeczeństwa, służących upowszechnianiu informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania, w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **3**.
2. Liczba dystrybuowanych materiałów skierowanych do ogółu społeczeństwa, służących upowszechnianiu informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania, w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym (objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie) – **300**.

Działanie 4.2: Wspieranie programów oraz pomocy dla osób doświadczających przemocy, w szczególności w rodzinach alkoholowych oraz działań interwencyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

W roku 2018 Województwo Lubelskie poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie zrealizowało następujące działania:

- W ramach **otwartego konkursu ofert** ogłoszonego przez ROPS w Lublinie na podzadanie: „Wspieranie programów i/lub pomocy psychologicznej i/lub terapeutycznej i/lub samopomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach alkoholowych” **przyjęto do realizacji** 1 projekt, który realizowało Stowarzyszenie „Kontakt”, ul. Skierki 12, 20-601 Lublin. Kwota dotacji: 13 490,00 zł.

Osiągnięta wartość wskaźników:

1. Liczba działań objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie, dotyczących realizacji programów i pomocy dla osób doświadczających przemocy, w szczególności w rodzinach alkoholowych – **1**.
2. Liczba osób korzystających z programów oraz pomocy dla osób doświadczających przemocy, w szczególności w rodzinach alkoholowych, objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie – **117**.
3. Liczba działań dla osób stosujących przemoc w rodzinie, objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie – **0**.
4. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, uczestniczących w działaniach interwencyjnych i edukacyjnych, objętych wsparciem przez ROPS w Lublinie – **0**.

Wnioski:

1. W poprzednich latach opracowano informator dotyczący aktualnej oferty pomocowej, który jest dostępny na stronie ROPS w Lublinie i aktualizowany w miarę potrzeb.
2. Działania dotyczące wspierania programów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach alkoholowych polegały przede wszystkim na udzielaniu poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego, prowadzeniu grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.
3. Upowszechniano informacje nt. zjawiska przemocy w rodzinach alkoholowych poprzez kolportaż bezpłatnych publikacji edukacyjno-informacyjnych.
3. Upowszechniano informacje dot. rozwoju zawodowego służb działających w przedmiotowym zakresie.
4. W ramach otwartego konkursu ofert żaden podmiot nie złożył oferty dotyczącej działań interwencyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie z powodu problemu alkoholowego.

Rekomendacje:

1. Należy kontynuować działania w celu zwiększenia dostępności informacji o placówkach udzielających pomocy osobom borykającym się z problemem alkoholowym oraz na bieżąco aktualizować bazę teleadresową organizacji pozarządowych współpracujących z ROPS w Lublinie.
2. Należy rozwijać i kontynuować działania służące utrzymaniu infrastruktury pomocowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
3. Problematykę dotyczącą działań interwencyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w związku z używaniem alkoholu należy uwzględnić w kolejnych edycjach otwartych konkursów ofert. Zadanie w tym zakresie uwzględniono również w otwartym konkursie ofert w 2019 r. Ponadto, przedmiotowe treści rekomenduje się rozpowszechniać m.in. w ramach zagadnień zawartych w tematyce szkoleniowej.

4. Warto zorganizować spotkanie informacyjne dla organizacji pozarządowych, poprzedzające otwarty konkurs ofert i zachęcające do udziału oraz realizacji ww. działania.
5. W dalszym ciągu rekomenduje się upowszechniać informacje nt. zjawiska przemocy w rodzinach alkoholowych oraz o możliwościach rozwoju zawodowego służb działających w tym obszarze pomocy społecznej.

IV. Podsumowanie

Realizacja w roku 2018 Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020 przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie ukierunkowana była na podejmowanie inicjatyw podnoszących poziom wiedzy i informacji w celu rozwoju działań związanych bezpośrednio z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Prowadzona przez ROPS działalność skoncentrowana była w roku 2018 w następujących obszarach aktywności merytorycznej i organizacyjnej:

- 1) współorganizowania akcji społecznych o charakterze informacyjno-edukacyjnym związanych tematycznie z profilaktyką uzależnień;
- 2) udziału w konferencjach tematycznych oceniających skuteczność realizacji programów profilaktycznych;
- 3) wsparcia finansowego podmiotów niepublicznych w zakresie organizacji i realizacji nowych form pracy z dziećmi i młodzieżą z rodzin zagrożonych uzależnieniami;
- 4) zintensyfikowanie działań profilaktycznych na rzecz podniesienia świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń społecznych wynikających ze spożywania alkoholu;
- 5) prowadzenia współpracy między jednostkami realizującymi zadania w obszarze przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu i współuzależnieniu w celu zwiększenia skuteczności oddziaływań profilaktycznych i terapeutycznych;
- 6) szkolenia i doskonalenia zawodowego osób pracujących z osobami dotkniętymi problemami wynikającymi z używania alkoholu.

W kolejnym roku zasadne będzie wspieranie realizacji programów profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży, ukierunkowanych na zmianę szkodliwych przekonań dotyczących używania substancji psychoaktywnych, kształtujących postawy abstynenckie i asertywne zachowania. Ważne będzie podejmowanie działań polegających na włączeniu do współpracy rodziców, którzy w profilaktyce zachowań ryzykownych odgrywają wiodącą rolę.

W kolejnym roku realizacji Programu należy wspierać finansowo i organizacyjnie wszelkie inicjatywy programowe stawiające sobie za cel reintegrację zawodową i społeczną osób uzależnionych, którzy zakończyli leczenie odwykowe. Właściwa organizacja wsparcia socjalnego i społecznego będzie miała wpływ na efektywność leczenia oraz zapobiegnie nawrotom choroby. Uzasadniony będzie rozwój i profesjonalizacja umiejętności kadry udzielającej pomocy, co przyczyni się do zwiększenia jakości usług, szczególnie w gminach, w których brakuje rozwiązań systemowych.

W świetle przedstawionej informacji należy podkreślić, że rezultaty działań przyjętych do realizacji realnie wpłynęły na osiągnięcie celu głównego i celów szczegółowych

Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020, w kolejnym roku jego realizacji.